

Област Сливен

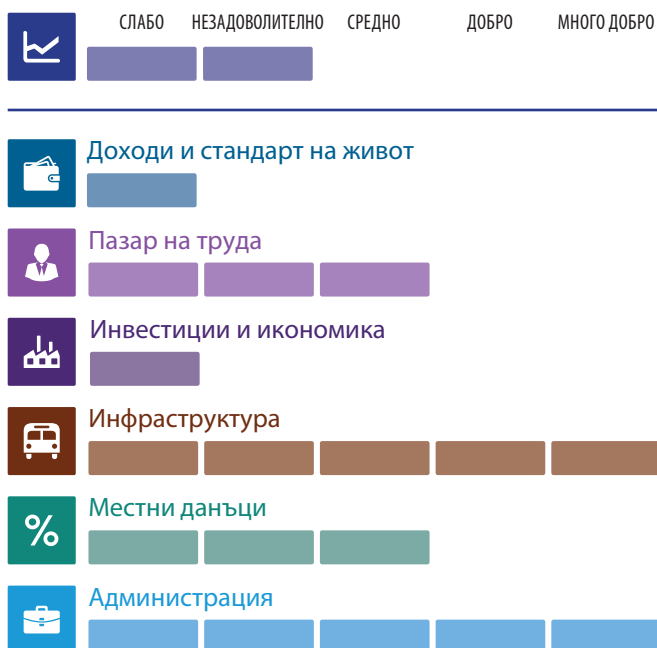
▶ Население (2021)	180 058
▶ Територия (кв.км)	3544
▶ Брой на населените места	110
▶ Дял на населението в градовете (%)	65,2



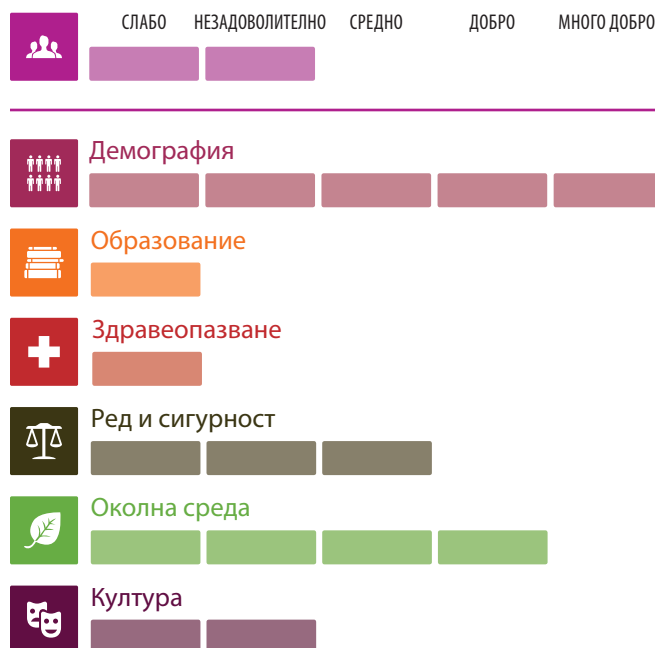
Въпреки че брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Сливен нараства, той е сред най-ниските в страната. Свиването на икономическата активност е съпроводено от намаляване на заетостта и повишаване на безработицата. Инвестиционната активност е изключително слаба. Базовата физическа инфраструктура продължава да бъде на високо ниво. Ставките върху търговията на дребно и таксиметровия превоз са значително по-ниски от средните в страната. Прозрачността на общините в областта остава висока.

Демографската картина в Сливен подрежда областта на едно от челните места в страната. В същото време по образователните показатели Сливен е сред най-слабо представящите се. Ниската оценка в здравеопазването се дължи предимно на изключително високия коефициент на детска смъртност. Относителният брой на престъпленията в областта е близък до средния, но разкриваемостта им е значително по-висока. Предизвикателство остава ниският дял на населението в жилища с достъп до обществена канализация. Интензитетът на културния живот се засилва.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ



СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ



ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■

Въпреки че брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Сливен нараства, той е сред най-ниските в страната (заедно със Силистра) през 2020 г. – 8,6 хил. лв. (при 17,3 хил. лв. в страната). Заплатите и доходите в областта също се увеличават, но остават значително под средните нива. Годишната брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 12,4 хил. лв. (при 16,7 хил. лв. в страната).

Сливен е областта с най-висок дял на населението, живеещо с материални лишения – 34,1% (при 19,4% в страната). Делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, също е значително по-висок от средната стойност – 32,0% в областта при 22,1% в страната през 2021 година.

Пазар на труда ■■■■

Икономическата активност в областта намалява през 2021 г. и коефициентът ѝ достига 68,8% (при 72,0% в страната). Това свиване в активността е съпроводено от намаляване на заетостта и повишаване на безработицата. Коефициентът на заетост е 62,4% (при 68,1%), а този на безработица – 9,4% (при 5,3% в страната).

Предизвикателство пред местния пазар на труда остава образователният статус на работната сила. Делът на населението на 25–64 години с основно и по-ниско образование в областта се повишава и достига 38,2% (при 16,6% в страната), което е най-високата стойност в страната през 2021 година. Делът на висшистите остава сравнително нисък и намалява до 20,1% (при 29,6% средно за страната).

Същевременно демографската картина в областта е благоприятна – коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години е най-високият в страната и достига 90,5% (при 69,4% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които предстои да излязат от пазара на труда през следващите няколко години, отговарят 91 младежи, които ще се влеят в работната сила.

Инвестиции и икономика ■■■■

Инвестиционната активност в област Сливен е изключително слаба и областта се нарежда на последно място в тази категория. Броят на нефинансовите предприятия е 38 на хиляда души от населението през 2020 г. и остава сравнително нисък – средно за страната показателят е 60 предприятия на хиляда души. Размерът на вътрешните и външните инвестиции също остава нисък. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи намаляват до 1,1 хил. лв. на човек (при 3,3 хил. лв. човек в страната). Преките чуждестранни инвестиции са 867 евро на човек, като те не нарастват спрямо предходната година и са над четири пъти по-ниски от средните за страната (3,9 хил.

евро на човек). Произведената продукция в областта е едва 12,0 хил. лв. на човек (при 27,2 хил. лв. в страната) и намалява спрямо 2019 година.

Сливен е и областта с най-ниска степен на усвояване на европейски средства. Към 30 юни 2022 г. стойността на изплатените суми по оперативните програми е 1339 лв. на човек от населението. В рамките на областта най-много средства е усвоила община Сливен, но и там сумата е далеч под средните стойности.

Инфраструктура ■■■■■■

Базовата физическа инфраструктура в област Сливен продължава да бъде на високо ниво. Гъстотата на пътната и железопътната мрежа в областта е сравнима със средната за страната. Делът на автомагистралите и първокласните пътища е сравнително висок и през 2021 г. – 22,2% (при 18,5% в страната).

Сливен продължава да е областта с най-висок дял на пътната настилка в добро състояние – 68% при 42% за страната през 2021 година. Дигиталната свързаност също е относително добра – достъпът на домакинствата до интернет през 2021 г. е 83,3% (при 83,5% в страната). Нисък остава делът на газифицираните домакинства – 1,0% (при 5,3% в страната).

Местни данъци ■■■■

Средното ниво на ставките върху недвижимите нежилни имоти на юридическите лица и върху прехвърлянето на собственост през 2022 г. в областта е по-високо от това в страната. Същевременно ставките върху търговията на дребно и таксиметровия превоз са значително по-ниски от средните. Данъците върху превозните средства са съизмерими със средните в страната.

В рамките на областта най-високи са средните данъци в община Сливен, а най-ниски – в община Твърдица.

Администрация ■■■■■■

Покритието на кадастралната карта се повишава, като вече е над средното в страната, макар и с малко, и обхваща почти цялата територия на областта. Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство се повишават значително през 2022 г., докато тези за предоставянето на административни услуги на „едно гише“ запазват миналогодишното си ниво и са под средните стойности.

Прозрачността на органите на местното самоуправление продължава да се повишава и през 2022 г. достига средно 80,1% в областта (при 70,2% в страната) и отново е втората най-високо оценена (след тази в област Добрич).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■

Демография ■■■■■■

Демографската картина в Сливен подрежда областта на едно от челните места в страната и през 2021 година. Коефициентът на естествен прираст намалява, но остава сред най-ниските в страната със стойност от $-9,0\text{‰}$ (при $-13,2\text{‰}$ в страната) и е с един от най-ниските спадове спрямо предходната година. В същото време областта не успява на привлича население и коефициентът на механичен прираст продължава да е отрицателен ($-4,8\text{‰}$).

Коефициентът на възрастова зависимост, показващ съотношението на населението на над 65 години към това на 0–14 години, в област Сливен намалява още и първенството на областта със 108,8% (при 149,3% за страната) се запазва. По-ниско остава и съотношението на населението на над 65 години към това на 15–64 години – 33,2% (при 34,0% в страната). Делът на градското население в областта е сравнително нисък – 65,2% при 73,1% за страната, но гъстотата, измерена чрез средния брой лица, живеещи на единица площ от територията на населените места, остава втората най-висока в страната след тази в столицата.

Образование ■■

Сливен е областта с най-ниска оценка по образователните показатели. Делът на второгодниците и този на напусналият основното и средното образование са най-високите в България. Броят на учителите в областта се повишава, но е най-ниският в страната – 86 на хиляда ученици при 97 на хиляда ученици в страната.

Резултатите на учениците са ниски и през 2022 година. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас е 25,8 т. (при 35,3 т. в страната). Резултатите на матурата по български език и литература също са сравнително ниски – „Добър“ 3,79 (при „Добър“ 3,97 в страната), а делът на слабите оценки е 23,1% (при 17,0% в страната).

През последните години се наблюдава стабилизиране на коефициента на записване на населението в V–VII клас и той се движи със средния за страната – 85,3% в областта при 85,9% в страната през 2021 година.

Здравеопазване ■■

Слабата оценка в категорията се дължи предимно на изключително високия коефициент на детска смъртност. През 2021 г. той остава най-високият в страната и дори се повишава до 14,8‰ (при 5,6‰ в страната).

Показателите за броя на лекари и болнични легла в Сливен са под средните за страната. Един общопрактикуващ лекар в областта се грижи средно за 1916 души (при 1734 души на лекар в страната). Индексът за достъп до лекари специалисти също е по-неблагоприятен от средните стойности в

страната. Броят на леглата продължава да е сравнително нисък – 4,73 на хиляда души при 5,62 на хиляда души в страната през 2021 година.

Броят на преминалите за лечение болни в местните болници е 171,0 на хиляда души от населението (при 222,6 на хиляда души в страната). Делът на здравноосигурените остава сравнително нисък – 86,7% (при 88,7% в страната).

Ред и сигурност ■■■■

Един съдия в област Сливен разглежда средно по 7,6 дела месечно (при 9,0 дела на месец за страната), а делът на делата, приключили в 3-месечен срок, е 92% (при 89% в страната). Висящите дела пък са 9,5% (при 11,8% в страната).

Относителният брой на престъпленията в областта е близък до средния, но разкриваемостта им е значително по-висока. През 2021 г. в област Сливен са регистрирани 9,6 престъпления срещу личността и собствеността на хиляда души от населението (при 9,8 на хиляда души в страната). Разкриваемостта им е 64,4% (при 51,7% в страната).

Околна среда ■■■■

Обемът на образуваните битови отпадъци е близък, но под средния за страната – 368 кг на човек годишно в областта при 409 кг на човек в страната през 2020 година. Делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци пък е почти равен на средния – малко над 69%.

Предизвикателство остава ниският дял на населението в жилища с достъп до обществена канализация (64,8% при 76,3% в страната) и с такава, свързана с пречиствателна станция за отпадъчни води (56,9% при 66,7% в страната).

Делът на горската територия е сравнително висок – 42,4% (при 33,1% в страната), а този на нарушената – около средния през 2021 година.

Култура ■■

След резкия спад през 2020 г. интензитетът на културния живот в областта се засилва през 2021 г., въпреки че стойността на нито един от разглежданите индикатори не може да достигне нивото си отпреди пандемията. Посещенията на кината в областта са 53 на хиляда души (при 351 на хиляда души в страната). Посещенията на местните театри и музеи са съответно 81 на хиляда души (при 129 на хиляда души в страната) и 360 на хиляда души (при 426 на хиляда души в страната). Единствено посещенията в библиотеките са над средните – 621 на хиляда души в областта при 449 на хиляда души в страната.

Ключови показатели за област Сливен

Индикатори на икономическото развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	8172	8616	n.a.	17 299
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	11 085	12 370	n.a.	16 687
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	33,9	34,4	32,0	22,1
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	69,0	69,9	68,8	72,0
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	64,5	65,0	62,4	68,1
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече (%)	6,5	6,9	9,4	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	37,6	36,2	38,2	16,6
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	20,9	21,4	20,1	29,6
Произведена продукция (лв./човек)	12 467	11 974	n.a.	27 213
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1236	1075	n.a.	3348
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	866	867	n.a.	3877
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	77,2	83,4	83,3	83,5
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	79,4	72,9	68,0	42,0
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	16,4	16,4	16,4	18,0
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	77,8	79,8	80,1	70,2

Индикатори на социалното развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	–2,9	–6,4	–9,0	–13,2
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	–10,0	–2,2	–4,8	1,9
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,16	4,08	3,79	3,97
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	29,3	27,5	25,8	35,3
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	84,9	86,4	85,3	85,9
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	83	82	86	97
Дял на здравноосигурените лица (%)	87,5	86,4	86,7	88,7
Население на един общопрактикуващ лекар	1841	1930	1916	1734
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	10,2	9,4	9,6	9,8
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	9,8	9,7	7,6	9,0
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	65,2	64,8	n.a.	76,3
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	369	368	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	69,2	69,1	n.a.	69,3
Посещения в кината на 1000 души от населението	90	14	53	351
Посещения в музеите на 1000 души от населението	485	280	360	426

* Данните за 2021 г. са включени в изследването от 2022 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2021/22 година, а матурите са проведени през 2022 година. Същото важи и за предходните години.